

Maribor: Med pogrebom kralja Aleksandra I. Ujedinitelja na Glavnem trgu

MARIBORSKA KRONIKA

(OD 1. X. DO 31. XII. 1934)

Zadnje četrletje leta 1934. se je začelo v znamenju velike kmetijske razstave »Maribor v jeseni«, ki se je po iniciativi kr. banske uprave vršila v Mariboru in to v zvezi z Mariborskim tednom. Organizacija prireditve je bila finančno omogočena po kr. banski upravi, mestu Mariboru in kmetijskih odborih za sreza Maribor levi in desni breg. Organizirali so jo mariborski kmetijski strokovnjaki pod tehničnim vodstvom kmetijskega referenta Vl. Kureta.

V času od 29. IX.—3. X. je bila v verandi in veliki dvorani pivovarne Union odprta razstava poljedelskih strojev in poljedelskega orodja, travništva, poljedelstva, sadjarstva, vinarstva, poljskega vrtnarstva, vrtnarstva in cvetličarstva, gozdarstva, perutninarstva, čebelarstva in poučni oddelek. V poljedelskem in poljskovrtnarskem oddelku je razstavilo 74 razstavljalcev 225 vzorcev, v sadnem 17 kmetijskih organizacij s 96 razstavljalci 938 zabojev, v vinarskem 59 razstavljalcev 118 vzorcev vin raznih letnikov, v gozdarskem 3 lesne industrije in kmetijska nabavljalna zadruga od Sv. Lovrenca na Poh., v čebelarstvu čebelarski podružnici Maribor in Sevnica o. Dr. ter vinarska in sadjarska šola v Mariboru, v perutninarstvu 50 razstavljalcev izključno štajersko kokoš, v poučnem oddelku pa vinarska in sadjarska šola v Mariboru, gozdarska šola v Mariboru ter mestni muzej. V vseh oddelkih je razstavila vinarska in sadjarska šola, v večini pa drž. moška kaznilnica v Mariboru in počitniška kolonija kraljice Marije v Šmartnem na Pohorju. V zvezi z razstavo je bila tudi prodaja.

Razstavo je obiskalo 10.274 oseb; od teh je bilo 1603 dijakov srednjih, 1812 učencev osnovnih in strokovnih šol ter 344 vojakov.

»Maribor v jeseni« je pokazal bazo, možnost in potrebo, čimprej organizirati v Mariboru trajno vi-

narsko in sadjarsko razstavo v obliki mariborskega vinarskega in sadjarskega muzeja.

Po poletnem počitniškem odmoru se je zopet začelo organizacijsko življenje, kakor ga nam kaže društvo »Drava« z otvoritvijo pevske šole pod vodstvom H. Druzoviča, akcija gasilcev za nabavo novega reševalnega avtomobila, Jadranska straža z akcijo za zgraditev novega počitniškega doma v Bakru, motociklistična tekma po novi pohorski cesti in dalje na Pohorje, otvoritev raznih tečajev ter predavanja Ljudske univerze.

V tem pa je prišla dne 9. oktobra okoli 18. ure vest o atentatu v Marseillu, ki je v globoki žalosti do 21. novembra prekinila začetni razvoj javnega in organizacijskega življenja. Mestni svet, ki je sprejel 9. X. vest o vladarjevi smrti sredi seje, se je sestal k žalni seji dne 11. X. ob 17. uri, kateri je prisostvovalo na Glavnem trgu meščanstvo in med katero so počivali obrati. 13. X. ob 19. uri so priredile narodne organizacije žalni obhod po mestu s Kralja Petra trga, preko Glavnega trga, Gosposke in Slovenske ulice, Aleksandrove ceste, Kolodvorske ulice, Zrinjskega trga, Maistrove in Ciril-Metodove ulice, Trga Svobode in Aleksandrove ceste v unionsko dvorano, kjer se je vršila žalna manifestacija, katere se je udeležilo okroglo 15.000 ljudi. Pogreba pokojnega kralja so se v imenu Maribora udeležili župan dr. Fr. Lipold in mestni svetniki V. Grčar, I. Kejžar, dr. K. Kieser in H. Sabothy. Maribor pa je istočasno s pogrebom v Oplencu bil zbran na Glavnem trgu, kjer je govoril komemorativne besede podžupan R. Golouh.

Po pogrebnih svečanostih je sklenil oblastni odbor Narodne odbrane organizirati zbiranje prispevkov za postavitev spomenika kralju Aleksandru I. v Mariboru. Misel spomenika pa se je po stikih z lokalnimi činitelji postavila na širšo podlago ter je akcijo za

spomenik prevzel v roke mestni župan. 20. XI. se je vršila v spodnjih kazinskih prostorih anketa vseh mariborskih predstaviteljev oblastev in zastopnikov organizacij, na kateri se je sklenilo postaviti v Mariboru kot središču obmejne Slovenije spomenik osvobodjenja in zedinjenja kot idejni spomenik. Poleg tega pa je sklenila anketa, da mestna občina pri spominu na kralja Aleksandra I. reši pereče šolsko vprašanje v magdalenskem mestu s postavitvijo nove meščanske in nove osnovne šole ter da postaviti za magdalensko mesto novi mladinski dom; nova poslopja bodo nosila ime pokojnega kralja.

Meseci oktober, november in december so bili čas umetniških razstav. 21. X.—28. X. je razstavljal v palači Banovinske hranilnice Ante Trstenjak, novembra so v veliki kazinski dvorani razstavljali ljubljanski umetniki R. Jakopič, N. Pirnat, M. Jama, I. Zajec, M. Sternen, T. Kos, Anica Zupanc-Sodnik, H. Smrekar, F. Klemenčič, M. Gaspari, D. Inkiostri, P. Loboda, B. Vavpotič, F. Gorše in F. Zupan. Skoro istočasno so razstavljali v »Brazdi« organizirani mariborski umetniki K. Jirak, I. Kos, A. Gvajc, ptujski F. Košir in A. Sirk od Sv. Lenarta, pomnoženi s kiparjem K. Stovičkom in slikarjem A. Trstenjakom v Ljubljani. Razstavi sta pokazali Mariboru prerez ljubljanskega, Ljubljani pa mariborskega umetniškega ustvarjanja. »Brazda« je v decembru (9—30.) ponovila svojo ljubljansko razstavo tudi v Mariboru; v tem času so priredili E. Reiser, E. Friede in M. Formacher v Banovinski hranilnici razstavo umetno-obrtnih izdelkov.

Gospodarsko so podala 14. XII. Mestna podjetja bilanco svojega prvoletnega reorganiziranega obratovanja. Največje mariborsko gospodarsko podjetje je izkazalo 84,268.098 Din aktiv in 53,588.861 Din dolgov, skupno torej 30,679.234 Din premoženjskega kapitala. Dohodki Mestnih podjetij so znašali 17,867.497 Din, izdatki pa 18,240.732 Din. Med največji napredek mestnih obratov je šteti ponovno aktivnost mestne plinarne in zmanjšanje pasivnosti avtobusnega prometa. Elektrifikacija okolice je napredovala, ko je 1. decembra zagorela električna luč v Novi vasi in v Radvanju, obenem pa tudi v Aljaževi ulici, ki je bila zadnja še neelektrificirana ulica v mestu Mariboru.

V modernizaciji Maribora je bila obnovljena Aleksandrova cesta med Trgom Svobode in Prešernovo ulico, kjer so okostja mrličev pred Turadovo trgovino pokazala na obseg nekdanjega pokopališča okoli nekdanje cerkve sv. Ulrika.

Trgovina je trpela izgube zaradi popolnega zastoja v izvozu sadja, v čemur so videli gospodarstveniki vzrok o nesposobnosti izvozne centrale »Prizad« v Beogradu. Obrtniki so organizirali tudi v Mariboru od 1—8. decembra obrtni teden, ki je bil odprt 1. X. z mašo v frančiškanski cerkvi, s proslavo državnega praznika in z družabnim večerom v kazinski dvorani. Za manifestacijskim zborovanjem 2. X. so se vršila od 4—6. obrtna predavanja, nakar je bil obrtni teden (8. X.) zaključen z dopoldanskim zborovanjem in družabnim večerom. S 4. decembrom so obrtniki organizirali 12. mojstrski tečaj v deški meščanski šoli, ki je obsegal predavanja 20 ur. V prometu se

krožna linija št. 5 ni obnesla ter je bila radi premajhne frekvence opuščena. Likvidiralo je avtobusno podjetje Maribor-Svečina, nakar je prevzel obrat na tej progi Franc Senekovič, imejitelj avtobusne linije na progi Maribor—Sv. Jurij o. P.—državna meja. V denarstvu pa so priredili 1—7. XII. samoupravni denarni zavodi v Mestni hranilnici razstavo, ki je pokazala poslovanje in narodno-gospodarsko funkcijo samoupravnih hranilnic.

V socialnem pogledu je izkazoval Maribor v zadnjem četrletju leta 1934. povprečno 1100—1200 brezposelnih. V začetku decembra je moralo mesto začeti ponovno z nabiralno akcijo, ki naj nudi v zimi brezposelnim meščanom najpotrebnejše. V organizaciji so gostilničarski nastavljeni definitivno ustanovili dne 5. XII. sekcijo mednarodne ženevske federacije natakarejev. V delovnem pogledu pa je delavstvo v pekarnah izvojevalo delno odpravo nočnega dela, ko je bil 13. XII. vpeljan delovni čas od 4. ure v jutro.

V sportnem pogledu je omeniti prve mariborske zimskosportne znake, katere je za udeležence Orožnovega teka (Mariborska koča—Vuzenica) pripravil Zimskosportni odsek SPD po načrtih Boruta Hribarja.

Kulturno je Maribor izvajal 1. XII. premiero Parmovega Ulrika, grofa celjskega, Zgodovinsko društvo je izdalo »Dodatek« k Slomškovim pismom, Muzejsko društvo pa je pridobilo od dr. Fr. Lorgerja rimske freske iz Šmarja pri Jelšah. 25. XII. je bila v Unionu slavnostno praznovana 25 letnica tivolske resolucije; 21. XII. pa se je vršil ustanovni sestanek Jugoslovansko-bolgarske lige ter bil izvoljen pripravljalni odbor. V osebnih izpremeh zaznamujemo instalacijo dosedanjega pljuškega prošta dr. I. Žagarja za mariborskega stolnega kanonika 30. XI., novega načelnika mestnega avtobusnega podjetja ing. G. Županiča ter prvega starokatoliškega duhovnika v Mariboru, Fr. Šegulo, ki je bral 9. XII. svojo prvo starokatoliško mašo. 1. XI. pa se je poslovil od Maribora sportski organizator O. Planinšek, ki je odšel na novo službeno mesto v Smederevsko Palanko.

Oktober je zaznamoval izredno nizko temperaturo, ko je 15. oktobra pokril sneg par prstov na debelo pokrajino in prinesel oledenitve.

Sneg v Mariboru 15. oktobra 1934